

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
13. OKT.
1994

Letnik XLIX
Štev. 41 (2776)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Jutri, v petek, odpotujemo na Krki!

Dan pred Vestnikovim izletom 94 pa še tole: Hvala za Vašo odločitev, da z nami preživite tri dni!

Vsi prijavitelji ste prijeli navodila z natančnimi podatki o času in kraju vstopa v Sienčnikove avtobuse. Kolikor karkoli ni jasno, nemudoma, še danes, pokličite na celovški telefon 5143 00/40 – g. Milko Kokot, ki Vam bo vse pojasnila. Jutri vstanite z desno nogo, da bomo na izletu vsi dobro razpoloženi!

Srečno in na svidenje jutri zjutraj!

Pisemske bombe - sled vodi na Koroško

V zadevi pisemskih bomb in poskusa bombnega atentata na Rennerjevo šolo v Celovcu (ki je policista Kelza stal obe roki), se počasi vendarle kažejo uspehi. Strokovnjakom skupine EBT (Einsatzkommando zur Bekämpfung des Terrorismus) je namreč uspelo dokazati konkretne sledi, ki kažejo na povezavo med nemško in avstrijsko teroristično sceno in da so iz-

delavci bombe pred Rennerjevo šolo (24. avgusta 1994) ter najnovejših štirih pisemskih bomb (ena je bila namenjena tudi založbi Wieser) identični.

Kot piše tednik News v svoji najnovejši izdaji, je izumitelj in glava tega tipa pisemskih bomb nemški neonacist in kemik Peter N., član neonacistične skupine »Nationalistische Front«, ki je šolala avstrijske neonaci-

ste in jih uvajala v bombni terorizem.

Ko je bil lani poleti na štiri leta ječe obsojen salzburški neonacist Günther Reinthaler, so se njegovi pajdaši zakleli, da ga bojo maščevali s terorjem in oboroženim bojem. V ta namen so šli na šolanja (med drugim izdelovanje bomb) v Nemčijo. Ob koncu septembra 1993 je bil führer VAPO, neonacistične

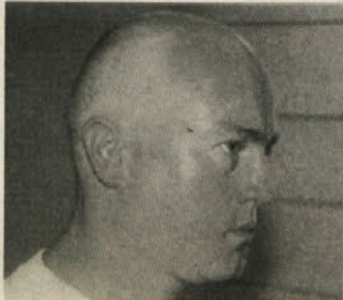
jskemu neonacistu in izdajatelju časopisa »Sieg« Walterju Ochensbergerju. Bomba je bila nagrajena po navodilih Petra N.

V poletnih mesecih so se člani skupine, ki naj maščuje Reinthalerja, na Koroškem srečali s tukajšnjimi neonacisti oz. obiskali tiste zvezne dežele, v katerih so se pozneje pojavile štiri pisemske bombe. 24. avgusta 1994 je bomba, ki je bila položena pred Rennerjevo šolo v Celovcu, kjer se nahaja tudi javna dvojezična šola, policistu Kelzu odtrgala obe roki. Tehnične in kemične raziskave dokazujejo, da je bila bomba identična z najnovejšimi pisemskimi bombami. Te, oddane 2. oktobra 1994, sovpadajo z novim procesom proti Gottfriedu Küsslu na Dunaju. V teku sojenja so prišli na dan shriljivi dokumenti o na-

Sedi: neonacist Gottfried Küssel

cističnem terorizmu v Avstriji. Preiskave skupine EBT pa tudi potrjujejo, da sledovi terorizma vodijo na Koroško, točneje, v okolico Borovelj in Trga/Feldkirchen. f. w.

Sedi: Günther Reinthaler

skupine Volkstreue außerparlamentarische Opposition, Gottfried Küssel obsojen na deset let ječe, neonacisti pa so prav tako obljubili maščevanje: za vsako leto eno bombo.

Kaj kmalu so Avstrijo pretresle teroristične akcije – začetek decembra 1993 je bila na programu prva serija pisemskih bomb. Še prej, in sicer 3. oktobra 1993, pa se je neonacist Peter N. na srečanju na Ulrichsbergu (»Der Ulrichsberg ruft«) dobil s koroškimi neonacisti pod vodstvom Andreasa T.

Ob koncu junija, ob procesu proti Jacku Unterwegerju, je v graškem sodišču eksplodirala bomba, ki jo nekateri pomotoma pripisujejo temu procesu. Dejansko pa je to bila akcija proti hkratnemu sojenju avstri-

KOMENTAR

Bombe in policija

Kar je objavil časopis NEWS v zvezi z neonacističnim terorjem v Avstriji in preko njenih meja, je strašno. Hkrati pa je to šolski primer, kako nemarno in brezbrizno, morda celo namenoma, so se avstrijske oblasti lotile raziskav najnovejših terorističnih dejanj in njihovih političnih, ideoloških in organizacijskih ozadij. To potrjuje tudi nepojmljiva reakcija vodilnega koroškega policista glede ozadij bombe pred Rennerjevo šolo. Slovenskemu vestniku je ta gospod dobresedno dejal, da izključuje vsakršno politično ozadje. Višek cinizma ali nevednosti pa je njegova izjava, da se je s to bombo morda hotel kak oče maščevati hišniku šole. Da je v tej šoli tudi dvojezična javna šola, tega gospoda niti malce ni ganilo.

Svojčas je policija pri neonacističnih akcijah in atentatih govorila o »pijanah štorijah« (Absoffene Gschicht), danes pa o maščevanju hišnikom.

Instrumentarij je isti: gre za zavajanje javnosti.

A kako je taista policija reagirala, ko je raziskovala ozadja in storilce tistih, v primerjavi z najnovejšimi dogodki nedolžnih popisnih akcij v sedemdesetih letih. Takrat nihče ni načrtoval izvesti puča v državi, kot to hočejo neonacisti danes, ampak so nekateri akterji z dodajanjem slovenskih krajevnih napisov nemškimi samo opozarjali na neizpolnjena določila člena 7. V bistvu so samo uresničevali ustavo. Takrat je bilo policije kot listja in trave po naših vaseh, dejansko se nisi mogel obrniti, ne da bi nalezl na varuha javnega reda. Celotno slovenske študente po univerzitetnih mestih je metala iz postelje in preiskovala njihova stanovanja oz. shajališča. Takrat je bila po njenem mnenju država ogrožena. Kaj pa danes, ko so celo v najvišjih sodnijskih in varnostnih krogih zagovorniki Küssla, Reinthalerja, Schimaneka?

Franc Wakounig

Opozicija je volilni zmagovalec

Med zmagovalce nedeljskih volitev sodijo poleg Liberalnega foruma in svobodnjakov tudi Zeleni. Politični komentatorji uspeh stranke v prvi vrsti pripisujejo glavni kandidatki Madeleine Petrovič, kateri je uspelo stranko strniti in jo popeljati do zmage. Petrovičeva si je precej točk in soglasja nabrala prav v televizijskih diskusijah, v katerih se je izkazala za strokovno in vsebinsko zelo podkovano, pa tudi njena zunanost je učinkovala zelo prijetno.

Zeleni niso pridobili le 2,1 odstotka glasov, ampak tudi tri mandate. S 4,8 % so poskočili

na 6,9, pri mandatih pa od 10 na 13.

Na Koroškem se je stranka močno okrepila, saj je z 2,8 odstotka prišla na 5,3 % glasov, vendar pa mandat glavne kandidatke Marijane Grandičeve zaradi volilne aritmetike visi na tanki nitki. Koroška predsednica Zelenih Karin Prucha je uspeh svoje stranke ocenila kot delovni nalog za prihodnost, pri čemer je opozorila predvsem na problematiko naprav za sežiganje in odlaganja odpadov.

Liberalni forum je pri prvih volitvah, na katerih je nastopil, na mah dosegel 5,7 odstotka in

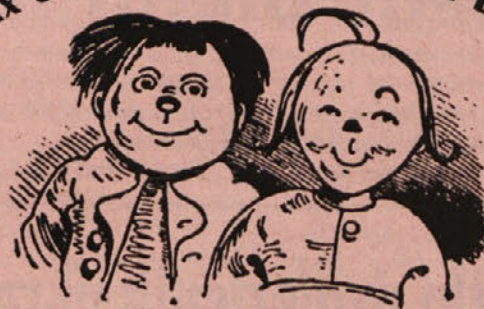
s tem 10 poslancev. Tudi pri njem velja, da prva kandidatka Heide Schmidt nosi glavino zaslug za uspeh. Sploh je treba reči, da so političarke krepko posegle v ta volilni boj.

Uspeh svobodnjakov, s 16 odstotkov na 22,6, je v celoti treba pripisati Haiderju, ki je pred volitvami na eni strani določal teme volilnega boja, na drugi pa mojstrsko znal pri ljudeh zbužati občutek, da so »tisti tam zgoraj sami faloti«. Seveda pa so mu prav socialdemokratski funkcionarji v delavski zbornici dajali municije na pretek.

f. w.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

MUSICAL JOŠT IN JAKA »MAX UND MORITZ« – WILHELM BUSCH

Režija:
Vinko
Möderdorfer

Igrajo in pojejo: člani skupine Scena 11

Libreto:
Ervin Fritz
Glasba:
Gabriel Lipuš

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
IN SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO »ROŽ«
VABITA NA MUSICAL »JOŠT IN JAKA«

v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu

v nedeljo, 23. oktobra 1994, ob 19. uri

in v ponedeljek, 24. oktobra 1994, ob 9. in ob 11. uri.

Musical »Jošt in Jaka« je po motivih Wilhelma Buscha »Max und Moritz« prepesnil slovenski pesnik Ervin Fritz, glasbo pa je ustvaril Gabriel Lipuš. Ta uspešnica leta na področju slovenskega gledališkega ustvarjanja je navdušila že v Šentprijmožu, v kratkem pa bodo člani Scene 11 gostovali po Sloveniji z 31 (enaintridesetimi!) predstavami.

Ne zamudite potegavščin teh dveh pobalinov — Jošta in Jake!

Napovedane izjave, da ne bo, po volitvah, ostal kamen na kamnu, so se po pretekli nedelji uresničile: avstrijska politična zunanost se je docela, popolnoma in dokončno spremenila. Tako imenovanih velestrank ni več in jih tudi ne bo nikdar več, četudi zatrjujejo njuni predstavniki reforme, ki naj bi ju rešile. In premik v desno se očitno nadaljuje.

Izid volitev se da spraviti na en imenovalec: v bodoče si stojita v Avstriji nasproti dva politična tabora; to je desni populizem pod vodstvom Jörga Haiderja in njegovih svobodnjakov, ki jih vodi kakor svojčas samo še »führer«, in ki ga po vsej Evropi enačijo z desnimi radikalci kova francoskega Le Pena ali nemškega Schöngruberja na eni strani, ter nekako zmerni demokratično-liberalni tabor, ki se sestavlja iz socialnih demokratov, zeleno-alternativnih, liberalcev in delom Avstrijske

KOMENTAR

Dr. Franci Zwitter

notranji minister Löschnak eksekutira prav to inozemsko politiko, ki jo predpisuje Haider, se mu ni treba čuditi, da volijo volilci kar raje Haiderja kot pa dolgočasnega birokrata Löschnaka; če zasluži direktor delavske zbornice kar nekako 10-krat več kakor povprečen delavec, katera naj zastopa – in to

ki samo čaka, da se bo avstrijska ljudska stranka v samomorilskih spopadih sama zredčila na raven 20% volilcev in potem lahko nastopa kot veliki rešitelj avstrijskega meščanstva. Kajti posebne konkurence se vsaj v trenutnih razmerah nima bati.

Zelena alternativa, kakor je njen uspeh tudi razveseljav, si je ta uspeh prav tako plačala z razprodajo svoje prvotne politične vsebine. Simpatična in nedvomno tudi atraktivna Petrovičeva je s svojimi – povsem uspešnimi – političnimi nastopi povsem zvodena vse socialopolitične zahteve in (tudi v svoji knjigi) zredčila Zeleno-alternativno stranko na raven ekološke gibanja, ki povezav med zastrupljanjem okolja in gospodarsko-politično realnostjo raje zamolči.

Heide Schmidt pa še svoje prve obljube ni mogla držati – sicer gotovo ne po svoji krivdi – namreč, da bi

Volitve 1994 Nevaren premik v desno

ljudske stranke. To dejansko je trenutna polarizacija v avstrijski politiki.

Konkretne leve opozicije ni zaznati.

Za to je v prvi vrsti skrbel strankarski socialdemokratski predsednik Vranitzky sam, ko je v času svojega predsedovanja tej stranki odvzel pravzaprav vso njeno politično-ideološko identiteto. Kot bankirju mu tega tudi ni mogoče posebno očitati – račun si je sedaj izstavil sam. Če dopušča svoji ženi žensko politiko (»sramotno, da grede žene za 6.000 šilingov v tovarno delat in prepuščajo otroke javnim vrtcem«), se mu ni treba čuditi, da zgubi ženski volilni potencial; če njegov

leta po obljubljeni in menda že izvršeni reformi delavskih zbornic – kdo se še čudi takim polomom socialnih demokratov?

Postavlja se vprašanje odgovornosti za ta polom in posledice. Vranitzky se očitno sploh ne čuti prizadetega ali celo odgovornega, čeprav on kot predsednik doslej še ni uspešno izbojeval nobene volitve; zato pa je ukinit »Arbeiterzeitung«, zgubil tekmo za predsednika državne finančne kontrole, ni se uveljavil pri zasedanju ustavnega sodišča in še bi se dalo naštetih vrsto njegovih porazov. Vranitzky je grobar avstrijske socialne demokracije.

Profit ima Jörg Haider,

prihod njenega Liberalnega foruma v parlament lahko preprečil teoretično možnost črno-rjave koalicije. In kolikor kdo prebere gospodarski program Liberalnega foruma oz. Schmidtove, ta se znajde na stopnji najdivnejšega menčestrskega kapitalizma in socialdarwinizma, kar se tudi z mnogokaterimi morda naprednimi družbenopolitičnimi predstavami (legalizacija »lahkih« mamil, homoseksualnost, dosledna cepitev cerkve in države itd.) ne da relativirati.

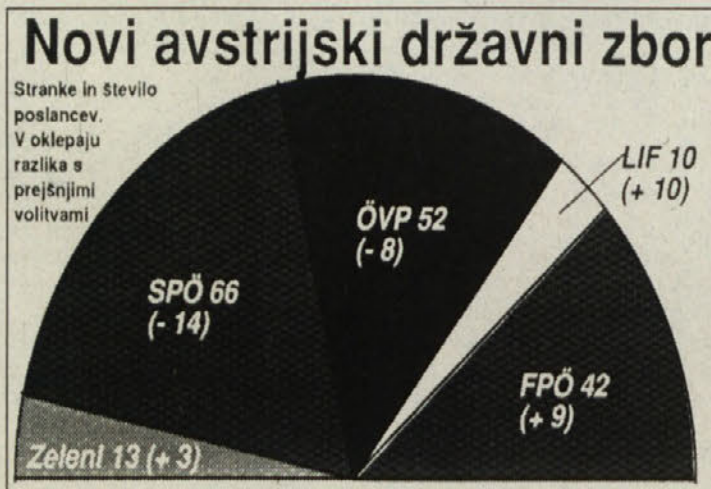
Mračni časi se napovedujejo in Avstrija se je znašla na desnem robu Evrope... Toda to za Avstrijo pravzaprav ni novo.

Podatki dvojezičnih okrajev in občin (glej stran 3)

Volilni podatki z dvojezičnega ozemlja na prvi pogled odražajo vseavstrijski trend. Socialisti in ljudska stranka sta zgubaša, ponekod celo dramatično, zmagovalci pa so zeleni, svobodnjaki in liberalci. Očitno pa je, da so svobodnjaki v bistvu ostali pod nivojem letošnjih deželnozborskih volitev. Že sedaj pa lahko rečemo, da bojo pretekle državnozborske volitve imele daljnosežne posledice, to je premik glasov pri strankah tudi pri občinskih volitvah, če se predvsem obe veliki stranki ne bosta streznili in začeli ubirati politično pot, ki ne bo oblastna, strankarska in gosposka, am-

pak bo usmerjena v prid občanov, okolja in plodnega sožitja. Taka politika bo prej

ali slej kos kričaškemu populizmu in nestrpni propagandi. F. W.

Terezija Stošič zopet v parlamentu

Ponovno v parlament izvoljena je bila manjšinska zastopnica Zelenih Terezija Stošič. Terezija, kot jo kličejo znanci in prijatelji, se je v minuli mandatni dobi profilirala kot verodostojna predstavica in zastopnica manjšinskih interesov v avstrijski politiki in kot strokovno izredno podkovana kritičarka neusmiljenega zakona o

tujcih. S številnimi primeri je razgalila zakon kot juristično farso, ki ne rešuje problemov, ampak jih dodatno ustvarja.

Po volitvah se zahvaljuje volilkam in volilcem za zaupanje: *Hvala lepa za vaš glas! Z vašo podporo bom nadaljevala delo v korist manjšin in plodnega sožitja!*

Terezija Stošič

KOROŠKA	Stimmen	%	+/- 1990
SPÖ	129.307	40,2%	-6,5%
ÖVP	52.533	16,3%	-2,2%
FPÖ	109.043	33,9%	+3,6%
ZELENI	17.133	5,3%	+2,8%
LIF	10.908	3,4%	+3,4%

AVSTRIJA	Stimmen	%	+/- 1990
SPÖ	1.553.801	35,2%	-7,6%
ÖVP	1.223.260	27,7%	-4,3%
FPÖ	998.406	22,7%	+6,0%
ZELENI	309.072	7,0%	+2,2%
LIF	253.182	5,7%	+5,7%

Volilni paberki

V Celovcu so svobodnjaki od nedelje dalje s 35,9 odstotka (plus 2,3) najmočnejša stranka. SPÖ je v glavnem mestu izgubila 7,1 % in ima trenutno 35 odstotkov glasov. Ljudska stranka je zdrsnila na raven skupinice, saj je dobila le še 14,9 odstotkov (minus 9,6 %). Kmalu jo bojo prehiteli zeleni, ki so dobili 7,4 %, liberalni forum pa 5,4 %.

Nekdaj pomembna zelena stranka VGÖ je na Koroškem zmleta v prah saj je dobila manj kot »Die beste Partei« Reinharda Eberharta, ki je dobil 551 glasov. Prav tako nepomembni so postali tudi komunisti.

se od 2 glasov povzpeli na 51. Liberalni forum je dobil 19 glasov, nič kaj trendovsko pa ni šlo svobodnjakom, ki še naprej ostanejo na četrtem mestu.

SPÖ – Železna Kapla drži

Kapelska SPÖ jo je v nedeljo od vseh občin najbolj odrezala in je v primerjavi z deželnozborskimi volitvami glasove celo pridobila, FPÖ pa izgubila. Deželni svetnik Haller je v pogovoru za SV to dejstvo ocenil kot priznanje občanov dobremu delu krajevne stranke in njenih predstavnikov.

Šmarjeta v Rožu ni Kočuha

Sij in blesk FPÖ v Šmarjeti vse bolj pojema, pa čeprav sedi njen vodja Sigibert Dolinschek v zveznem parlamentu. V primerjavi z letošnjimi deželnozborskimi volitvami je FPÖ izgubila devet glasov, s prejšnjimi državnozborskimi pa pet. Morda pa je bil zaradi tega Dolinschek izvoljen na zvezni listi, ker bi na deželni izvisel.

F. W.

	SPÖ		ÖVP		FPÖ		ZELENI		LIF						
	Državni zbor 94	Državni zbor 90	Deželni zbor 94	Državni zbor 94	Državni zbor 90	Deželni zbor 94	Državni zbor 94	Državni zbor 90	Deželni zbor 94	Državni zbor 94	Deželni zbor 94				
OKRAJ VELIKOVEC															
Pliberk	980	1228	872	447	554	615	554	498	567	179	119	32	42	-	25
Djekše	220	253	216	155	181	223	162	126	170	30	12	5	8	-	6
Dobrla vas	1650	1954	1686	574	701	818	899	776	936	175	99	43	92	-	68
Železna Kapla	1159	1233	1101	272	328	335	307	278	342	102	63	28	46	-	25
Bistrica pri Pliberku	475	642	431	153	170	212	261	179	264	134	112	24	30	-	16
Galicija	433	531	401	207	252	339	282	242	311	51	35	11	15	-	10
Globalnica	399	537	371	148	171	174	207	167	214	89	86	13	22	-	13
Grebinj	672	825	682	619	723	810	660	596	745	63	37	15	39	-	27
Suha	311	394	278	191	224	246	177	116	180	38	28	9	15	-	10
Ruda	464	534	446	210	219	267	247	225	298	27	20	11	17	-	11
Škocijan	1042	1252	1022	510	546	699	642	580	688	131	71	33	64	-	55
Žitara vas	687	795	654	208	225	294	275	249	314	91	70	18	25	-	13
Velikovec	2756	3386	2762	1208	1464	1807	1970	1818	2146	351	159	115	207	-	154
OKRAJ CELOVEC-DEŽELA															
Žrelec	1889	2207	1910	440	506	772	1373	1125	1378	180	75	40	135	-	90
Bistrica v Rožu	787	917	786	216	266	303	497	392	499	97	57	26	53	-	21
Borovlje	2149	2584	2309	520	573	773	1581	1429	1566	227	143	52	153	-	106
Grabštanj	535	652	511	352	418	517	553	502	576	53	23	13	31	-	29
Hodiše	501	599	529	165	204	322	411	381	468	79	62	25	71	-	41
Kotmara vas	677	861	684	295	325	464	492	434	484	113	67	25	71	-	46
Bilčovs	455	518	452	178	202	262	295	238	275	100	79	11	31	-	18
Štalenska gora	646	733	687	282	364	465	618	560	587	102	46	33	76	-	55
Žihpolje	290	326	272	266	321	395	374	313	364	58	28	21	55	-	37
Gospa Sveta	695	836	680	437	547	689	789	755	822	142	64	50	91	-	78
Pokrče	609	743	606	219	286	376	597	484	636	62	21	18	47	-	41
Šmarjeta v Rožu	325	346	305	152	168	205	203	208	212	27	18	4	15	-	13
Škofiče	540	701	499	158	185	275	422	315	428	65	31	11	29	-	29
Dholica	504	627	506	160	197	240	320	283	355	38	20	7	18	-	27
Sele	282	333	259	93	66	87	31	40	29	51	48	2	19	-	1
OKRAJ BELJAK-DEŽELA															
Podklošter	1951	2442	1943	396	452	625	1332	1218	1412	171	77	56	101	-	88
Ziljska Bistrica	204	232	202	132	103	154	82	97	103	19	13	3	8	-	7
Bekštanj	2160	2584	2103	700	795	1076	1363	1210	1433	246	140	58	161	-	133
Straja vas	209	277	186	94	104	164	133	122	132	20	4	9	14	-	13
Čajna	739	889	720	210	229	344	389	344	405	64	27	23	32	-	21
Rožek	415	541	397	198	172	306	262	240	281	75	29	10	27	-	10
Šentjakob v Rožu	1470	1770	1426	370	362	502	638	564	717	156	104	27	77	-	48
Vrba	1619	2118	1691	642	819	1106	1822	1746	1927	305	177	89	136	-	123
Vernberk	1155	1367	1114	306	361	516	909	828	1007	125	55	29	67	-	71
OKRAJ ŠMOHOR															
Šmohor	1797	2075	1883	946	1080	1407	1309	1375	1349	201	92	72	119	-	97
Štefan na Zilji	637	663	694	260	296	321	234	237	211	25	17	4	16	-	7
CELOVEC-MESTO	17.639	23.452	18.520	7485	9828	13.546	18.059	18.708	19.193	3738	2033	1188	2734	-	2059
BELJAK-MESTO	13.777	17.408	13.908	3644	4425	6633	10.678	10.287	11.563	2012	995	744	1376	-	1058

SLOVENIJA

Slovenske težave z zahodno in južno sosedo

Že kar nekaj tednov je vprašanje odnosov z Italijo najbolj vroča tema v političnem življenju Slovenije, zadnji teden pa se mu je pridružil še konflikt s Hrvaško.

V prvem primeru gre za italijanski veto na pogajanja o pridruženem članstvu Slovenije k Evropski skupnosti zaradi nerazčiščenih odnosov v lastninskih vprašanjih med Slovenijo in Italijo. Gre za italijanske zahteve o predkupni pravici nekdanjih Italijanov, zaradi dvomljivih vzrokov iz Istre izseljenih po 2. svetovni vojni, za zaplenjeno nekdanje premoženje in povrnitev nekako 180 hiš, ki so ta čas v slovenskem družbenem premoženju na področju obalnih občin Koper, Izola, Piran.

Ob tem je zanimivo, da Italija, ki že več kot 20 let ni uspela v parlamentu (tudi zaradi pogoste menjave vlad) izglasovati zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, od Slovenije zahteva popolno zaščito italijanske narodne skupnosti in jo celo veže z enotno zaščito v vsej Istri

(tudi hrvaški) in na reškem področju, kjer pa Slovenija v bistvu nima nobenega vpliva, ker je to druga država. Za urejanje položaja Slovencev v Italiji pa ob tem trdi, da je to njen notranjopolitični problem, ki ne more biti predmet meddržavnih pogajanj. Tak italijanski odnos do Slovenije bi lahko kratkoročno označili za napenjanje mišic močnejšega proti šibkejšemu.

Vendar: Italija je v Svetu Evrope, je članica EU, je v skupini sedmih industrijsko najbolj razvitih držav in ima ne glede na izpolnjevanje pogojev teh institucij svojo pravico veta.

Kaj je v tej smeri z italijanskim zunanjim ministrom Martinom dosegel slovenski kolega (v odstopu) Peterle na dolgotrajnem pogovoru v ponedeljek v Ogleju, je zelo vprašljivo, kajti Slovenija je že pokazala znake popuščenja s tem, da je sprejela deklaracijo o prilagoditvi lastninske zakonodaje normam Evropske skupnosti.

Peterletova zunanja politika

do zamejskih Slovencev in tudi sicer (v tem primeru do Italije) je šibka, nedorečena in medla in težko je pričakovati rešitve, ki bi bile ugodne za Slovenijo in še manj za slovensko narodno skupnost v Italiji. Slovenija je v tem primeru paralizirana z vročo željo po EU in torej v tem smislu pripravljena tudi popuščati pred (po vseh mednarodnih pravilih) neupravičenimi zahtevami močnejšega (tudi na škodo Slovencev v zamejstvu!).

S slovensko južno sosedo Hrvaško so se spet zaostriili odnosi po preteklem torku, ko je slovenski parlament v siloviti časovni stiski vendarle sprejel tako imenovani zakon o krajevnih samoupravi, da bi bile še letos lahko izvedene volitve v 147 slovenskih občinah, v občinske svete in županov.

V razpravi v parlamentu je namreč šef Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelinčič vložil amandma, v katerem so bila v katastrsko občino Piran vključena tudi imena štirih za-

selkov na oni strani Dragonje, mejne reke med Slovenijo in Hrvaško. Parlament je ta amandma izglasoval, kar pravnoformalno pomeni, da si je Slovenija z zakonom pripojila te štiri zaselke.

O upravičenosti slovenskih zahtev do tega ozemlja, ki meri nekako 40 hektarjev, šteje menda samo 18 hiš s kakimi petdeset prebivalci, je težko govoriti ne da bi upoštevali strateški pomen, ki bi lahko prinesel novo razdelitev tako žgočega Piranskega zaliva in Sloveniji odprl prosti izhod v mednarodne morske vode.

Hrvaška reakcija je bila burna in silovita. Sabor (parlament) je takoj zahteval izničenje slovenskega zakona, njegovo sprejetje označil za največjo provokacijo in celo zagrozil z mednarodno arbitražo.

Zaselki Mlini, Škrile, Bužini in Škodolini so dvoživka v (tedaj) medrepubliških odnosih že od leta 1953. Vaščani so bili priključeni na slovensko infrastrukturo (npr. telefon), plače-

vali davke slovenski strani, otroci so hodili v slovenske šole, vendar leta 1990 niso imeli volilne pravice za glasovanje za slovensko samostojnost.

Delegacija hrvaškega parlamenta je sporno območje obiskala takoj po izglasovanju v slovenskem državnem zboru, telefonske zveze so prevezali preko centrale v hrvaški občini Buje, v zaselke so namestili policijske in vojaške patrulje, politični predstavniki pa so napovedali nepopustljivost do slovenskih zahtev.

Razplet na ponovni obravnavi spornega določila v slovenskem parlamentu je še neznan, nedvomno pa je slovenski nacionalist Jelinčič spretno podtaknil svoj amandma in prelisičil ničkaj pozorne slovenske poslance, ki se ob strasti za pridobivanje strankarskih pozicij kaj malo ozirajo na slovenski nacionalni interes. Lojze Peterle je napovedal presojo ustavnega sodišča.

Jože Rovšek

POKLON NEUKLONLJIVI OSEBI

Simpozij ob 75-letnici M. Guttenbrunnerja

Minuli teden je bil na celovški univerzi simpozij ob 75-letnici eksilno – koroškega književnika Michaela Guttenbrunnerja, čigar osebne izpovedi in razmišljanja ter stališča smo že v sijajnem prispevku izpod peresa dr. Francija Zwittera objavili v prejšnji številki SV. Simpozij na celovškem radiu so pripravili Musilov inštitut, celovška univerza ter deželni književni arhiv v sodelovanju s koroško deželno galerijo in deželnim študijem ORF.

Rokodelec humanizma

Simpozij je bil zelo pozna zahvala in priznanje delu človeka, ki je neupogljivo šel svojo po-

se je na Dunaju preko Avstrijske lige za človekove pravice spoprijateljil s Feliksom Bistrom.

Dve klobuti

Kar je Guttenbrunner spoznal za resnico, to je tudi rekel in zastopal. Ta konsekvencnost je segala tako daleč, da je v petdesetih letih oklofotal znanega koroškega nacističnega kolaborerja in takratnega deželnega arhivarja, ker je ta brez dovoljenja objavil njegovo pesem v nekem časopisu. Guttenbrunner se je raje pustil obsoditi, kakor pa da bi se za poravnavo opravičil oklofutanemu. Za to pokončnost je med drugim bil de-

za dogodkom, ampak je svoje spomine vpletel med razmišljanja in poglobljeno gledanje na preteklost. Izhodišče je bilo urejevanje časopisa »Die Einheit«. Prometejsko upornost Guttenbrunnerja je nakazal na primeru razstave slikarja Truppeja, »Führerjevoga slikarja« leta 1950 v Celovcu. Samo Guttenbrunner je dreznil v osir in imenoval Truppeja to, kar je bil: namreč kolaborater. S tem se je kot edini iz koroškega novinarskega ceha postavil proti poskusom prostitucije umetnosti.

Bister je govoril o pisateljevih stikih s koroškimi Slovenci, o tematiki, ki je postala del resnice, ki jo je iskal, ne da bi se pri tem pustil kakorkoli utešnjavati ali pa da bi on koga utešnjeval.

Predavatelj je predlagal skupen raziskovalni projekt slovenskih in avstrijskih germanistov o Michaelu Guttenbrunnerju.

Deželno odlikovanje

Prav zato, ker mu razvoj Koroške in človeški, politični in kulturni odnosi v njej niso bili deveta briga, je Guttenbrunner do svoje domovine vedno bil strog in oster. Ta pa tega dolgo ni razumela in ga je »izbljuvala«. Na pobudo resnih kulturnikov je koroška deželna vlada soglasno sklenila, da se Michaelu Guttenbrunnerju z najvišjim deželnim odličjem, to je zlatim častnim križem, oddolži za njegovo življenjsko delo. Priznanje mu je podelil deželni glavar Zernatto. Guttenbrunner je v zahvali med drugim dejal sledeče: »Da ta dežela ne bi več dočakala dneva, ko bi dopustila javen izbruh besa proti slovenskemu jeziku

Prijatelji: Tonči Schlapper, Michael Guttenbrunner, Feliks J. Bister

klicno pot in ki je kljub najhujšim pritiskom ostal zvest svojemu radikalno-demokratskemu svetovnemu nazoru. Kot je pravilno dejal celovški kulturni referent Metelko, še danes tršati pesnik nikdar »ni imel talenta za strahopetnost in je svojo dolžnost opravil v uporništvu. Bil je militanten rokodelec humanizma«. Med drugim ga je zaradi ilegalnega socialdemokratskega delovanja zaprl Dolfussov avstrofašistični režim, nacistična strahovlada pa ga je najprej obsodila na smrt, nato pa pomilostila na kazensko stotnijo. To perfidno obliko smrtne kazni je preživel le zato, ker je zaradi bojnih poškodb moral na okrevanje.

Guttenbrunner je bil po drugi svetovni vojni tudi za tako imenovano demokratično koroško družbo sila neprijeten sopotnik skozi čas in prostor, in je to v bistvu ostal vse do danes. Ni se spajdašil z oblastjo, ki je svoje maziljenje prejela od deželnih nacističnih veljakov Rainerja in Natmeßniga z naročilom, naj deluje v smislu nacističnega izročila. Ne, v času, ko je zaradi tega bil deležen le posmeha, kot je v svojem uvodnem članku poudaril univerzitetni profesor dr. Klaus Amann, se je Guttenbrunner postavil na stran »svojih slovenskih sodeželanov in prednje«. Sodeloval je v časopisu »Die Einheit« in v tem času navezal prijateljske in stalne stike s koroškimi Slovenci, med drugim s Tončijem Schlapperjem in Danilom Kupprom, pozneje

ležen telegramske pohvale Thomasa Bernharda, ki mu je čestital s stavkom: »Zakaj samo dve klobuti?«

Kot človek, ki so ga meje omejevale in ki jih je v svojih delih presegal, pa je Guttenbrunner potegnil ostro in neprekoračljivo mejo do nacizma in šovinizma.

Guttenbrunnerjevo povezanost s koroškimi Slovenci sta

Slavljenju je predal odlikovanje deželni glavar Zernatto

potrdila predavanji dveh rojakov, Tončija Schlapperja iz Šentjakoba v Rožu in koroškega Dunajčana v Ljubljani Feliksa J. Bistra, in nastop dobroskega kvarteta SPD »Srce«.

Schlapper ni nízal dogodek

in da bi Koroška živela v miru in delovala pomirjujoče«. Torej, tudi v takih trenutkih je M. G. ostal zvest samemu sebi in svojemu prepričanju in »svojim slovenskim sodeželanom«.

Franc Wakounig

Spomenik Zveze koroških partizanov pri Karlutu na Svinški planini, ki spominja na nedolžne žrtve nacističnega nasilja, je oskrunjen. Neznani storilci so ga premazali. ZKP je to dejanje prijavila žandarmeriji v Velikovcu.

Reportaža o tragediji na Svinški planini: V petek, 14. oktobra 1994, ob 19.30 bo v koroškem radiu na valu Ö2 odaja o tragediji, ki se je dogodila med drugo svetovno vojno pri Špicbauru na Svinški planini. Avtor spominke reportaže »Das Drama vom Spitzbauernhof – ein blutiges Kapitel Kärntner Geschichte« je dr. Gerhard Seifried, dopisnik ORF iz Bonna.

SLOVENSKA LITERARNA BESEDA

Literarni cikel v Tinjah

Po lanskoletni uspešni seriji literarnih večerov v Domu v Tinjah, ki je v jesenskem in zimskem obdobju potekala pod geslom Naša beseda–naša domovina, letos Horst Ogris iz slovenskega sporeda Koroškega radia spet organizira nov literarni cikel. Tokrat pod geslom Slovenska mesta–slovenske pokrajine. V ciklu bodo sodelovali priznani slovenski literati iz osrednjega in zamejskega prostora: Andrej Hieng, Drago Jančar, Tone Pavček, Janko Messner, Lojze Kovačič in Aleksander Peršolja. Z branjem svojih del bodo iz literar-

nega zornega kota predstavili slovenska mesta in pokrajine.

Na prvem literarnem večeru v torek, 18. oktobra, ob 19.30 bo ob literarnem branju slovenskega dramatika in pisatelja Andreja Hienga, letošnjega dobitnika literarne nagrade »Kresnik« za najboljši slovenski roman, beseda tekla o podtalni fiziognomiji mesta nasploh in še posebej o fiziognomiji Ljubljane. Spremljevalec in moderator večerov bo pobudnik cikla Horst Ogris. O nadaljnjih večerih bomo naše bralce obveščali v napovedih prireditvev.

RAZSTAVA PRI JOKLNU

»Očiščena« kultura

Z branjem »čistilniškega manifesta« (Klärchrift) ob simulacijskem modelu čistilne naprave pred celovško mestno hišo za mejaše z opcijo vrnitve in z otvoritvijo razstave portretov koroških sodobnikov (med njimi škofa Kapellarija, župana Guggenbergerja, rektorja Jožeta Kopeiniga, Slavke Kukovice, namestnika deželnega glavarja Michaela Ausserwinklerja) pri Joklnu bo drevi, 13. oktobra 1994 ob 18. oz. 19. odprta razstava »Čistilna risba/Klärzeichnung« gradiščanskega Hrvata in kulturnega mejaša Milana Vukoviča.

Pred mestno hišo bo Vukovič, seveda tako, da po želji odločno nasprotujočih mestnih birokratov (Wo kumma ma den hin, ben olle dös tuan) ne bo poškodovan in onesnažen občutljiv in vedno čisti granitni tlak Novega trga, in na izrecno blagohotno podporo in željo župana Guggenbergerja najprej udejanil v merilu 1:100 načrt klasične čistilne naprave. Da ne bi kdo padel vanj in se preveč očistil, bo igralec Peter Raab

prebral čistilni manifest, nato pa bo pri Joklnu razstava portretov koroških sodobnikov.

Vukov

Vukovič svoj celovški projekt pojmuje tudi kot prekoračevanje geografskih, stilističnih, umetniških, nacionalnih, jezikovnih, državnih in drugih (krvavih?) meja. In takšna zadeva je prav v koroškem mesecu oktobru, ko nekateri tako slovito in srce parajoče opevajo krvavo oz. s pristno koroško krvjo pisano mejo, omembe vredna, saj mora originalnemu koroškemu domovincu (echt originaler Karntna) ob pobalinstvih takih nestalnežev, kot je Vukovič (uh, saj ga že ime samo izdaja, volkodlaka), zledeneti kri v žilah.

Razstava, za katero so častno pokroviteljstvo prevzeli župan Guggenberger, kulturni referent Michael Ausserwinkler in podžupan Metelko, bo odprta do 27. oktobra od ponmedeljka do petka med 9.—13. uro in pa po dogovoru.

wafra

MANJŠINE

Južna Tirolska med rimskim centralizmom in evropsko odprtostjo

Politične spremembe v Italiji so, sicer z določenim časovnim zamikom, zajele tudi Južno Tirolsko in dosti kaže na to, da centralistične rimske oblasti skupno z italijanskimi nacionalističnimi silami resno nameravajo izvoliti avtonomijo in Bozen tako dolgoročno spraviti na kolena, beri čim bolj prikleniti na svoj povodec.

To hoče Rim doseči predvsem s črtanjem finančne podpore, kar vidimo tudi v zvezi s Slovenci v Furlaniji-Juljski krajini, in z raznoraznimi zahtevami po posebnem paketu za italijansko manjšino ob rekah Etsch in Eisack. Te nakane in politični načrti izvirajo na eni strani iz rastočega italijanskega nacionalizma oz. iz dejstva, da so prvič po vojni sedaj neofašisti v vladi in s tem na oblasti, na drugi strani pa iz rimskega strahu pred zblizanjem med Boznom in Innsbruckom oz. Dunajem po vstopu Avstrije v EU in s tem zmanjšanjem vpliva centralne oblasti na puntarsko in samozavestno ter gospodarsko krepko provinco. Resnici na ljubo pa je treba ugotoviti, da Južni Tirolci z izjavami, kot »Sedaj bo padla krivična meja na Brennerju«, niso ravno skrbeli za čim manj zakomplicirane in za razbremenjene odnose in stike z Rimom.

Füstöse načrt

Konec septembra je južnotirolski predstavnik Berlusconi jeve Forza Italia, »commendatore« *Ermanno Füstös* razburil duhove doma in tudi v Avstriji. Predstavil je načrt nekakšne posebne italijanske regije, ki naj bi kot tanek klin zajemala vse občine od Merana do deželne meje Salurn levo od reke Etsch in s tem delila strnjeno južnotirolsko ozemlje na dva dela. V tem klinu bi Italijani imeli večino.

Čeprav so Južni Tirolci in tudi Italijani načrt hitro odklonili, pa vsi strahovi le niso bili pregnani. Kajti vse preveč ostajajo v spominu načrti in predlogi (najboljši primer je fašist Ettore Tolomei), ki so na prvi pogled bili utopični in neuresničljivi (»pijane zamisli«), a jih je Rim znal v danem trenutku potegniti iz predalčkov in jih prezentirati kot možnost za reševanje problemov in je z njimi tudi uspel. Uresničitev Füstösevega predloga bi po mnenju Južnih Tirolcev znala pomeniti prenos bosanskih kantonskih izkušenj in razmer z vsemi posledicami etničnega čiščenja in državljanske vojne na Južno Tirolsko. Strah pa je upravičen tudi zategadelj, ker je za spremembo občinskih meja pristojen skupni parla-

ment provinc Bozen in Trentino, to je regionalni svet, v katerem pa imajo Italijani absolutno večino. Trenutno sicer ni nevarnosti, da bi regionalni svet posegel v južnotirolsko upravo, a nihče ne ve, kaj bo prinesla prihodnost.

Deželna hiša in deželni zbor v Boznu

Samo par dni za tem je iz Rima prišla vest, da je v okviru konsolidacije državnega proračuna treba črtati posameznim provincam del rednih državnih dotacij. Boznu naj bi odščitili kar več sto milijard lir ali okoli 8 milijard šilingov, to je skoraj četrtina južnotirolskega proračuna. Ob tem pa Rim še za pretekla leta dolguje provinci zakonsko zajamčene podpore.

Paket za Ladince?

Ladinci so najstarejša narodna skupnost na Južnem Tirolskem in danes živijo strnjeno v dolinah Gröden- in Gadertal. Nekoč so Retoromani ali Ladinci (k njim sodijo tudi Furlani) naseljevali celoten lok med Furlanijo preko Južne Tirolske oz.

Cortine d' Ampezzo do Graubündna v Švici. Imena vasi, ledin in gora še danes spominjajo na to strnjeno staroselsko jezikovno območje. Po preseljevanju narodov so Bavarci prišli v deželo in začeli izrivati ladinščino. Italijani pa

pridejo v deželo pravzaprav šele po koncu prve svetovne vojne.

Vse do novejšega datuma Ladinci kot narodna skupnost niso bili priznani, fašizem je njihov jezik prav tako zatiral kot druge in ga imenoval »italijansko« *narečje.*

Južnotirolski Ladinci so danes s paketom na prvi pogled razmeroma dobro zaščiteni. Poznavalci materije, najsi so to ladinski ali južnotirolski, pa že brez ovinkarjenja priznajo, da je na šolskem področju ureditev za Ladince potrebna temeljite reforme. V ladinskih šolah dolin Gröden in Gader sta namreč nemščina in italijanščina glavna jezika, ladinščina je samo pomožni jezik. In ta ure-

ditev, na Koroškem smo Slovenci z njo naredili najslabše izkušnje, danes moti Ladince in tudi vodjo nemškega šolskega urada dr. Walterja Stifterja. Kajti trenutni standard degradira ladinščino v bistvu na instrument asimilacije in potujčevanja. Ladinci zato že zahtevajo, da mora biti njihov jezik enakovreden nemščini in italijanščini, pa tudi zahteva po posebnem paketu za Ladince na deželni ravni je že bila ventilirana. Na to uho pa je SVP še precej gluha!

Osrednji problem Ladincev je njihova razcepljenost. Del jih živi na Južnem Tirolskem, kjer so najbolj zaščiteni, del pa v provincah Beluno in Tridentino. Jezikovno še niso zmogli skupnega standardnega jezika, vsaka dolina oz. domala vas ima svoj pisni glas. Trenutno se Ladinci trudijo za standardizacijo jezika. Kaže, da jim bo uspelo. Sicer pa je ta narodna skupnost zelo vitalna in podjetna, v bozenskem deželnem zboru je zastopana z lastno ladinško listo. Na pročelju stavbe deželnega zbora je poleg nemščine in italijanščine ovekovečena tudi ladinščina.

Samomori

Južna Tirolska, ki je zadnja leta postala sinonim za gospodarsko uspešnico in za radikalne spremembe socialnih struktur, se mora ponašati z žalostnim rekordom. Najsevernejša italijanska provinca ima namreč najvišje število mladinskih samomorov v Evropi, pa tudi problem mamil in rastoča kriminalnost ne odgovarjata najbolj reklamni podobi sončne, vesele in uspešne dežele.

Franc Wakounig

Jezik je duša

Janko Messner

Le kje pobirajo take cvetke?

Berem in svojim očem ne morem verjeti. Takole stoji črno na belem v Slovenskem vestniku 15. sept. t. l.: »Nove voditeljice biroja pa vsled njene strokovnosti niso mogli preiti.«

Najhuje zabolj novinarjev »vsled«, v naš jezik vpeljan v rajni cesarski Avstriji, ko so našim podložnim prednikom prevajali postave(zakone), po katerih so se imeli ravnati in se imamo – vsaj po nekaterih – še danes ravnati. Naredili so ta »vsled« *dobresedno iz nemškega »infolge«, čeprav so že tedaj imeli na voljo ljudske izraze zadelj tega, zategadelj, zastran tega, zaradi tega in še zato!*

Topoumni ozkosrčni birokrati so nam usrali to packo v naš lep jezik. A glej, tovariš, ki jo uporabljáš še danes: celo Gradšnik, ki skrbno bedi nad čistočo naših misli in besed, je ne navaja več kot nepotrebne nemarnice! To dokazuje, da je nisi pobral iz tiska, ki prihaja iz Slovenije čez Ljubelj k nam, ampak si jo slišal iz ust naših koroških »narodnih voditeljev«, ki jim je bila že po končani vojni slovenska beseda zadnja briga, zanimali so jih samo dinarji in šilingi »od spodaj«.

Namesto »biroja« *predlaga Slovenski pravopis s puščico na str. 131 p i s a r n o ali urad! Le zakaj bi francozovali, če pa imamo domače besede!*

Tretji spodrsrljaj v tem stavku pa je glagol »preiti« *koga. To je narejeno po nemškem »jemanden übergehen«, vendar v slovenščini nima tega pomena. Tu ga uporabljamo v takšnih primerih: vojaki so prešli (prečkali) cesto, iz teorije preiti v prakso, od vina je prešel na žganje in se čisto zgubil, nevarnost je kmalu prešla, leta so prešla, njeno ime je prešlo v zgodovino ipd. Strokovnjakinjo (izvedenko) pa je lahko samo obiti, če že, še bolje pa se mi zdi reči in zapisati: zaradi njene strokovnosti niso mogli mimo nje.*

RUBRIK

Seminar o družini v Bratislavi

V okviru leta družine sta gimnazija »Mother Alexia Gymnasium« *in »Eropean House«* povabila dežele celotne Evrope na tridnevni (30. 9. – 2. 10. 1994) seminar v Bratislavo. Povabilu pa so se žal odzvale le nekatere šole. Spoznali smo učence iz Slovenije, Madžarske, Slovaške in Avstrije, ki je bila zastopana z dvema šolama. Slovensko gimnazijo pa so zastopali štirje učenci: Simona Kraiger in Štefan Vospersnik iz 7. a razreda ter Nadja Ulbing in Mirjam Wrolich iz 8. a. Toda kljub maloštevilni udeležbi je bil potek seminarja izredno zanimiv in za nas poln novih spoznanj.

Že ko smo prispeli v Bratislavo, so nas na kolodvoru čakala dekleta, ki so nas za tri dni sprejela s pristrčnim gostoljubjem.

Še isti dan so se vse skupine srečale v gimnaziji, kjer so nas pozdravili zastopnica »European House« *in ravnateljica šole.*

Nato se je vsaka skupina predstavila in zavzela stališče k temi »Družina«. Našo skupino je predstavil Štefan Vospersnik, ki je s svojim bleščečim znanjem angleščine navdušil vse poslušalce.

Naslednji dan smo se razdelili na štiri skupine, v katerih so bili šolarji različnih držav. Vsaka skupina je razpravljala o bodočnosti družine v prihodnjem stoletju in kakšen je vpliv cerkve ter države na razvoj družine. Popoldne smo si ogledali lepo staro mesto Bratislavo, ki se trenutno po razpadu komunizma razvija v eno najlepših evropskih mest. Večer smo preživeli skupno z domačini v centru mesta in tako smo spoznali utrip srca tega zanimivega mesta.

V nedeljo, 2. 10. t. l., je bil seminar zaključen in z novimi vtisi in velikim navdušenjem smo se le težko poslovili od Bratislave in od novih prijateljev.

Posebno nas je na tem študijskem potovanju presenetila radodarnost in gostoljubnost družin, pri katerih smo stanovali. Seveda smo prav iz tega vzroka izmenjali naslove in dekleta iz Bratislave povabili na Koroško.

Zanimivo je bilo, kako smo ob razpravah s študenti iz vse Evrope spoznavali njihovo gledanje na položaj in pomembnost družine v njihovih državah.

Take mednarodne konference seveda širijo duh in obzorje mladincev, bogatijo gledanja in nazore in želeli si bi več takih možnosti izmenjave različnih mnenj iz pestrosti evropskih kultur.

Ob koncu pa bi se radi zahvalili naši profesorici angleščine mag. prof. Hemi Cesnovar, ki nam je omogočila in organizirala to potovanje v Bratislavo ter nas tam potpežljivo in prijazno spremljala.

Nadja Ulbing, Mirjam Wrolich (8. a.)

PRIREDITVE

ČETRTEK, 13. 10.

CELOVEC, pri Joklnu – KD »Pri Joklnu«
18.00 Vernisaža SKGW Milana Vukoviča

PETEK, 14. 10.

PLIBERK, v župnišču – Katoliška prosveta
19.30 Pogovorni večer (nem.) »Pomaga cerkev ljudem živeti?«;
pred. prof. dr. Karl R. Essmann z Dunaja

SOBOTA, 15. 10.

SELE, v gostilni Malle – DSG Sele
20.00 Ples športnikov; za zabavo igra ans. »Obzorje«
PLIBERK, na Božjem grobu – Občina Pliberk, lj. šola
14.00 Otvoritev Šole
CELOVEC, v Domu glasbe – Deželna vlada
15.10 Zborovski večer v okviru Južnotirolskega tedna: nast. Vocalart
Brixen, Cantabile Bruneck, Singkreis Seltenheim Celovec,
Gallus Celovec

NEDELJA, 16. 10.

ŠENTJANŽ v Rožu – Dekanija Borovlje
10.00 Družinsko romanje – »Ljubezen – temelj družine« maša,
kosilo, za vsakega nekaj, kulturni spored, sklep romanja v
cerkvi
ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD Šmihel
11.00 Lutkovna igra »Vrtljak«; igra Cveto Sever

TOREK, 18. 10.

DOM v Tinjah
19.30 V okviru literarnih srečanj »Slovenska mesta – slovenske
pokrajine« Andrej Hieng: Moj poseben pogled na Ljubljano –
večer spremlja Horst Ogris

PETEK, 21. 10.

ŠPITAL, Dvorec Porcia – Biro dež. vlade
Kongres »Narodne skupnosti v Evropi« – Narodne skupnosti
in mediji – Svoboda v raznolikosti
CELOVEC, pri Joklnu – KD »Pri Joklnu, SPZ«
10.00 Otroška predstava Jajce; gostuje lutkovno gledališče iz
Ljubljane
CELOVEC, pri Joklnu – KD »Pri Joklnu, SPZ«
15.00 Otroška predstava Jajce; gostuje lutkovno gledališče iz
Ljubljane

SOBOTA, 22. 10.

ŠPITAL, Dvorec Porcia – Biro dež. vlade
Kongres »Narodne skupnosti v Evropi« – Narodne skupnosti
in mediji – Svoboda v raznolikosti
OBIRSKO, pri Kovaču – Alpski klub Obir
20.00 10 let »Tria Pavlič« nast. Trio Pavlič s pevci, kvartet Rogla,
MoPZ »V. Polanšek«, Pegrinov trio, ans. Fantje izpod Rogle

NEDELJA, 23. 10.

ŠENTJAKOB v Rožu, v farni dvorani – SPZ, SPD Rož
19.00 Busch/Fritz/Lipuš: »Jošt in Jaka«, musical; nastopajo člani
Scene 11

PONEDELJEK, 24. 10.

ŠENTJAKOB, v farni dvorani – SPZ, SPD Rož
9.00 in 11.00 Busch-Fritz-Lipuš: »Jošt in Jaka«, musical; nastopajo
člani Scene 11

PONEDELJEK, 31. 10.

CELOVEC, na univerzi predavalnica 1 – Združenje staršev TAK
19.00 Predavanje »Smrt nas uči živeti«, predava Karin Leitner

RAZSTAVE

■ ŠENTPAVEL V LABOTSKI DOLINI

Samostan – Razstava »Glas & Porzellan – Tischkultur und
Lebensfreude« (do 27. 10. vsak dan od 9. do 17. ure)

■ ŠTALENSKA GORA

Izkopanine na Štalenski gori / Magdalensberg do 28. 10. od 9. do
12. ure in 12.30 do 17. ure

■ BOROVLJE

Galerija v gradiču – Gustav Januš (slike) in prof. Vittorio Balcone
(skulpture)

■ VELIKOVEC

Galerija Magnet, Hauptplatz 6 – Razstava Wernerja Berga, (do 5.
11.); 23. 10. ob 11.00 ogled razstave pod vodstvom Veita
Berga, prir. PD »Lipa«

■ CELOVEC

Kunstforum, Villacher Str. 8 – Suse Krawagna,
vernisaža 13. 10. ob 19.00
Deželna galerija, Burggasse 8 – Hermann Nitsch, nova dela
(do 22. 11.)

Hiša umetnikov, Goethepark 1 – Gotthard Muhr, Christian Gasser,
Joachim Baur (do 29. 10.)

Galerija Carinthia, Alter Platz 33 – Maria Moser »Bilder – sinnliche
Macht«, vernisaža 4. 10. ob 19.00 (do 22. 10.)

Mestna hiša – Hans Romauch, akvareli (do 18. 10.)
Napoleonstadt, St.-Veiter-Ring 10 – Paris – Experiment: Stadt, ideja
in koncept dr. Irene Pichler (do 21. 10.)

Galerija Slama, Benediktinerplatz 3 – Lisa Huber, Klaus Mertens,
Dirk Lumen (do 22. 10.)

■ VRBA

Casineum – Erhard Osinger »Impresije« – vernisaža 14. 10. ob 19.30;
glabeni okvir Toni Kernjak iz Sentilja,
prireditelj Kulturring iz Vrbe

■ DUNAJ

Galerija Peter Ohrfandl, Dapontegasse 7, 3. okraj – Drago Druškovič
»Grafike« (do 5. 11.)

■ ZILJSKA BISTRICA

Vničeva štava (Druml) – Jusuf Ilias in Alfred Emmerling (do 23. 10.)

KONGRES – SVOBODA V RAZNOLIKOSTI

Narodne skupnosti
v Evropi

»Narodne skupnosti in
mediji«

21. in 22. oktobra 1994

Dvorec Porcia –
Spittal/Drau, Koroška,
Avstrija

Prireditelj: Dežela Koroška
Soprireditelja: Federalistična
unija evropskih narodnih skup-
nosti (FUENS) in Kulturni urad
Spittal/Drau

Pokroviteljstvo: Delovna skup-
nost Alpe-Jadran

Vodstvo kongresa: Namestnik
direktorja Urada kor. dež. vlade
ddr. Karl Anderwald in dr. Ma-
rija Novak-Trampusch

SPORED:

Petek, 21. oktobra, 14. do
18. ure

Otvoril bo namestnik deželnega
glavarja dr. Michael Ausser-
winkler

Uvodne besede h generalni temi:
Namestnik direktorja Urada
kor. dež. vlade ddr. Karl An-
derwald

Okrogla miza na temo »Manj-
šine in sredstva množičnega
obveščanja«

dr. Michael Ausserwinkler (na-
mestnik kor. dež. glavarja –
SPÖ) • hon. prof. dr. Heinrich
Neisser (predsednik kluba –
ÖVP) • dr. Jörg Haider (zvezni
predsednik stranke – FPÖ) •
Borut Šuklje (Direktor Urada
vlade za informiranje – Slo) •
univ. prof. dr. Roland Girtler
(sociolog – Univerza Dunaj)
moderacija: univ. prof. dr. Her-
bert Dachs (politolog – Univer-
za Salzburg)

19.00

Koroški deželni glavar vabi
udeležence kongresa na spre-
jem v dvorcu Porcia.

Nato sledi kulturni spored
Branje judovskega pisatelja Jo-
sefa Burga, rojenega v Ukrajini,
koncert judovskega mla-
dinskega zbora »Kajor« iz
Černovcev

Sobota, 22. oktober,
9.00 do 12.30

Slovensko prosvetno društvo »Radiše«
vabi na dvojezično kulturno prireditev
ob avstrijskem državnem prazniku

»Dober večer,
sosed –
Guten Abend,
Nachbar«

v torek, 25. oktobra 1994,
ob 20. uri
v Kulturnem domu na Ra-
dišah.

Sodelujejo:

• Singgemeinschaft Ponfeld
• sestri Velik
• pevske skupine,
• recitatorji in instrumentalisti
SPD Radiše
• Misli k prazniku: deželni glavar
dr. Christoph Zernatto

Mediji na Koroškem s posebnim
oziranjem na slovenska tiska-
na občila. referent: Peter Ker-
sche (A), avtor in prevajalec,
član »Grazer Autorenversamm-
lung« in »Foruma Stadtpark«
in koroške zveze pisateljev;
Urad kor. dež. vlade, odd. 5 –
kultura

– Radio in televizija za slov.
narodno skupnost na Koroškem
iz vidika slovenskih programov
pri ORF – Koroška, referent:
Mirko Bogataj (A)

– Situacija slov. tiskanih medi-
jev v Italiji in Avstriji ob pri-
meru dnevnika Republika, refe-
rent: Ivan Lukan (A)

– Medijska situacija narodnih
skupnosti na Dunaju, referent:
dr. Heinrich Wolf (A)

14.00 do 16.30

– Medijska situacija Ladincev
v Alpskem loku: Graubünden,
Južna Tirolska, Trentino, Bel-
luno, Furlanija, referent: dež.
sv. v. p. dr. Hugo Valentin (I –
Južna Tirolska)

– Radijski programi za madžar-
sko narodno skupnost v Slove-
niji, referentka: mag. Cornelia
Kogoj (A)

Poročilo:
koreferat: Jolan Czászár (Slo) –
vodja radijskega programa za
madžarsko narodno skupnost v
Sloveniji

– Medijska situacija lužičkih
Srbov, referent: Horst Adam
(Nemčija)
urednik tednika Nowy Casnik

16.30

Zaključna beseda univ. prof. dr.
Christoph Pan (Bozen, Südtiroler
Wirtschafts- und Sozialin-
stitut) predsednik Federalistične
unije evropskih narodnih
skupnosti (FUENS)

Konferenčni jeziki: nemščina,
slovenščina, italijanščina
Konferenčni biro je na razpola-
go od 21. oktobra 1994, od 13.
ure naprej v Dvorcu Porcia.

Prijave naslovite na: Amt der
Kärntner Landesregierung, Landes-
amtsdirektion-Volksgruppenbüro /
Urad kor. dež. vlade – Biro za slov.
nar. skupnost Arnulfplatz 1, 9021
Klagenfurt, tel: 0 46 3 / 536 28 64,
faks: 0 46 3 / 536 28 25.

Slovensko prosvetno društvo »Zarja«
vabi naprireditev ob avstrijskem nacio-
nalnem prazniku

»Dober večer,
sosed –
Guten Abend,
Nachbar«

ki bo v soboto, 22. 10. 1994,
ob 20. uri
v farni dvorani v Železni Kapli

Sodelujejo:

Coppl Vokal • Moški pevski zbor SPD
»Trta« • Grafensteiner Mädchenterzett •
Kamniški koledniki • Vokalensemble
»Vocalitas« • Mešani pevski zbor in re-
citatorka skupina SPD »Zarja«.

• Slavnostni govor: ddr. K. Anderwald,
namestnik direktorja deželnega urada
• Pozdravni govor: župan dr. P. Haderlap

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 13. 10.
18.10 Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 14. 10.
18.10 Kulturna obzornja

Sobota, 15. 10.
18.10 Od pesmi do pesmi – od
srca do srca

Nedelja, 16. 10.
6.30 Dobro jutro na
Koroškem – duhovna
misel (mag. Božo
Hartmann)

18.10 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 17. 10.
18.10 Skupno narodnostno
zastopstvo – Kamen
spotike ali dejavnik, ki
zbljuje Slovence v
Italiji?

Torek, 18. 10.
18.10 Partnerski magazin

Sreda, 19. 10.
18.10 Društva se predstavljajo
21.05 Srednjeevropski
obzornik

Dober dan, Koroška

Nedelja, 2. 10.,
13.00 ORF 2

Ponedeljek, 3. 10.
16.20 TV SLO 1

PREDVIDENA VSEBINA

- »Sonček, kje si?« – II. del.
- Dvajsetletnico
organiziranega
mladinskega gledališča in
lutkovnega ustvarjanja na
Koroškem je Krščanska
kulturna zveza praznovala
navdse kreativno s
predstavo »Sonček, kje si?«.
Besedilo je po koroških
motivih napisal Marjan
Pungartnik, skupina »Lutke
mladje Celovec« pa je v
režiji Tineta Varla predstavo
igrala v celovškem mestnem
gledališču meseca maja.
Predstavo je videlo okrog
2.500 mladih iz vseh
predelov Koroške.
- Ob predstavah je Slovenski
spored ORF dogodek
spremljal s štirimi
kamerami, tako je nastala
produkcija za slovensko
televizijsko oddajo ORF
»Dober dan, Koroška«.

POSOJILNICA-BANK CELOVEC

reg. zadruga z omejenim jamstvom

vabi vse svoje člane na
redni občni zbor

ki bo v petek,
21. oktobra 1994,
ob 17. uri
v Mladinskem domu,
Mikschallee 4 v Celovcu.
Predsednik upravnega odbora

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagen-
furt, Avstrija, telefon 0 46 3/51 43 00-30,
33, 34 in 40; telefaks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s
posebnim poudarkom na narodnopolitič-
nem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na
Koroškem, Tarviser Str. 16, 9020
Celovec/Klagenfurt, telefon 0 46 3/51 43
00, telefaks 0 46 3/51 43 00 71.

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16, 9020
Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0 46
3/50 5 66 telefaks 0 46 /51 43 00 71.

MNOŽIČNO SREČANJE ANTIFAŠISTOV IN DEMOKRATOV V CELJU

»Ne vrag, le sosed bo mejak«

V soboto, 1. oktobra, se je na srečanju antifašistov in demokratov, ki je potekalo na prostorih celjskega sejmišča, zbrala desetisočglava množica iz Slovenije in iz zamejstva. Naslov prireditve je bil vzeta iz Prešernove Zdravljice, ki je nastala pred 150 leti: »Ne vrag, le sosed bo mejak« in simbolizira zgodovino osamosvajanja Slovencev ter njihovo hotenje po mirnem sožitju s sosedi in tudi samih med seboj. Manifestacija je bila nestransko, predsednik častnega odbora pa je bil predsednik republike Milan Kučan. Zborovanje so posvetili tudi spominu dogodkov iz osvobodilnega boja na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju, kjer se je pred 50 leti protifašistični odpor močno razmahnil.

V osrednjem kulturnem programu so nastopili gledališki igralci, ki so ponazorili pomembne Slovence od leta 1848: škofa Antona Martina Slomška, vodje taborov Valentina Zarnika, Ivana Žužo in Josipa Vošnjaka, pisatelja Ivana Cankarja, generala Rudolfa Maistra, talca Acmana, pesnika Kajuha, partizana, teritorialca v spopadu z JLA leta 1991 in nazadnje tudi gimnazijko. Nastopajoče so spremljale godbe na pihala, Partizanski pevski zbor, častni vod TO ter z obeh strani odra okrog 150 praporščakov z društvenimi in stanovskimi prapori.

Sledila je predstava »ure zgodovine« z revolucionarnim letom 1848, ko je iz vrst študentov

»prišlo na cesarskem Dunaju do prve prave politične zahteve po združenju Sloveniji«. Boj za ohranitev slovenskega jezika so takrat vodili duhovniki in med njimi škof Slomšek, ki mu je uspelo prenesti škofjski sedež v Maribor. Z njim in s Prešernom so se oblikovali voditelji narodnih taborov v času okrog leta 1870. Med njimi so bili: Zarnik, Žuža in

zdržitve v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, da bi se lahko branili pred ozemeljskimi težnjami sosednjih držav. Zaradi neodločnosti takratnih slovenskih oblasti pa bi bilo izgubljenega precej ozemlja, če ne bi ukrepal general Maister s svojo vojsko v Mariboru, kateremu je sledil nadporočnik Franjo Malgaj v bojih za severno mejo. S prihodom nacifašiz-

Predsednik Slovenije Milan Kučan je govoril množici

Vošnjak, ki so zahtevali lastno upravo v zedinjeni Sloveniji, za kar pa Avstro-Ogrska ni imela poslušala. Nato so se pojavljale težnje po združitvi z južnoslovenskimi narodi, o čemer je leta 1913 med svojim političnim delovanjem govoril Ivan Cankar, za kar je dobil enotensko zaporno kazen. Ob razpadanju Avstro-Ogrske po prvi svetovni vojni je prišlo do

ma in ob kapitulaciji kraljevine Jugoslavije so se 26. aprila 1941 v Ljubljani zbrali ustanovitelji OF in kmalu so nastali odbori Osvobodilne fronte po vsej Sloveniji. To obdobje odpora in žrtv so prireditelji ponazorili s predstavitvijo talca Acmana in njegovega poslovilnega pisma iz zapore leta 1942 ter pesnika Kajuha, ki je enindvajsetleten padel med poho-

Tudi mladina je proslavljala

dom XIV. divizije na Štajersko. Ob tem je bil predstavljen razmah osvobodilnega boja, s katerim »je bila zedinjena Slovenija uresničena v največji možni meri«.

Vendar se je v enem delu Slovenije »ob narodnoosvobodilnem boju vnel tudi državljanski spopad. Zgodovina o tem še ni rekla zadnje besede, kakor tudi ne o pomoru v državljanski vojni ujetih domobrancev«. Prav tako je tudi še preblizu obdobje življenja v nekdanji Jugoslaviji, ko je za samostojno pot razvoja Slovenija izbojevala svojo zadnjo vojno.

»Uro zgodovine« so sklenile delegacije, ki so ponesle vence k spomeniku ustreljenim talcem v Starem piskru v Celju, spomeniku Karlu Destovniku-Kajuhu in k spomeniku Vojna in mir padlim v vojni za samostojno Slovenijo 1991. leta. Že dan poprej pa so položili venca na domova generala Maistra in škofa Slomška.

Slavnostni govornik je bil Jožef Školč, predsednik Držav-

nega zbora republike Slovenije, ki se je med drugim zavzel za spoštovanje in dopuščanje različnosti, kar je v sleherni demokratični družbi nujno za njen razvoj. Sproščati se morajo pozitivne energije in uveljavljati ljudje, ki vidijo dlje, da bomo v strpnosti in po demokratičnih načelih uresničili cilj – enakopravno mesto v svetu.

Dobro obiskan je bil koncert Partizanskega pevskega zbora, prav tako priložnostne razstave, ki so jih na temo boja za severno mejo, NOB in osamosvojitvena vojna pripravili celjski Muzej novejših zgodovine v sodelovanju z muzejema v Slovenj Gradcu in Mariboru. Založniki so ponujali številne domoljubne knjige ter bibliografsko jubilejno izdajo Prešernovih pesmi, kakršne so izšle leta 1944 na Gorenjskem, kar je bil verjetno edinstven primer v takratnih okupiranih državah.

Vseljudsko zborovanje v Celju se je končalo ob treh popoldne in tudi po številnih zadovoljnih obrazih sodeč je uspelo. **Samo Šavec**

SLOVENIJA – ITALIJA – ZAMEJCI

Slovinci v Italiji pod silovitim pritiskom

Kaže, da gre do neurejeni odnosi med Slovenijo in Italijo preko hrbta slovenske narodne skupnosti. Za to domnevo sta v zadnjem obdobju desetih dni v oporo vsaj dve dejanji, ki sta močno vznemirili prebivalstvo onkraj slovensko-italijanske državne meje, v večini slovensko, in še bolj postavili pod vprašaj meddržavne odnose.

Gre za dvoje:

Za črtanje postavke v višini šest milijard lir deželi Furlaniji–Julijski krajini za podporo kulturne in umetniške dejavnosti slovenske narodne skupnosti v Italiji. (Podobno krajšanje sredstev je italijanska vlada napovedala tudi za nemško narodno skupnost na Južnem Tirolskem!)

Kot bomba pa je na Tržaškem in Goriškem odjeknila tudi novica pretekli tork o uvedbi komisarske uprave v slovenski Kmečki banki v Gorici, ki jo je zaradi domnevnih nepravilnosti v poslovanju uvedla Banca d'Italia. Ob tem pa je za Slovence še bolj grenka pilula domneva, da je tovrst-

na ovadba italijanskemu nadzornemu organu prišla iz Slovenije.

Stanje in pritiski na slovensko narodno skupnost v Italiji so seveda v neposredni povezavi s slovensko-italijanskimi meddržavnimi odnosi. Podpora slovenski narodni skupnosti v višini šest milijard šilingov z zvišanjem na osem je bila zajeta v osnutku dokumenta, ki ga je italijanska vlada predlagala Sloveniji v podpis, kar pa je Slovenija zaradi nesprejemljivih pogojev na lastninskem (beri tudi ozemljskem) področju zavrnila. Maščevanje Italije je bilo hitro. In to na najbolj občutljivem mestu.

Sum o prijavi domnevnih nepravilnosti v poslovanju goriške Kmečke banke iz Ljubljane pa je po pisanju komentatorja Boga Samse v Republiki v tesni povezavi s tem časopisom, ki je nekaterim krogom v Sloveniji trn v peti.

Komentar pravi:

»Akcijska, ki se je končala s prisilno upravo v slovenski banki v Gorici, se je začela v Ljubljani, od koder je italijansko zu-

nanje ministrstvo dobilo prijavo, iz katere je bilo mogoče razbrati, da gre za banke, ki delujejo proti interesom Slovencev in države Slovenije, in ki financirajo ustanove, ki niso v interesu države Slovenije. Ukvarjale naj bi se tudi s sumljivimi posli kriminalne narave na škodo Italije in italijanskega gospodarstva. Pravcato kopico spisov naj bi zunanje ministrstvo (beri podtajnik Livio Caputo, zadolžen za odnose s Slovenijo) predalo v nadaljnjo obdelavo nadzornemu organu, se pravi italijanski osrednji banki Banca d'Italia. Ta ni odkrila nobenega kaznivega dejanja, kraje ali prevare, le nekaj nepomembnih formalnih prekrškov. Pač pa naj bi banka odobrila več posojil, kot bi bilo modro glede na obseg kritja oziroma njene glavnice; zato je vodenje prevzel komisar (v primeru Tržaške kreditne banke, ki je tudi prestala inšpekcijo, so obseg kapitala že dvignili znatno nad to raven, tako da ta razlog za morebitno komisarsko upravo ne pride v poštev).

Po drugi različici naj bi prijava tudi prišla iz Ljubljane,

vendar po kanalih tajnih služb obeh držav. Kroži še tretja različica, po kateri naj bi bila prijava iz Ljubljane naperjena proti celotnemu sistemu gospodarskih dejavnosti slovenske manjšine. Razlike med tremi različicami so neznatne, osnovna dejstva pa se povsem ujemajo. Na vprašanje, kje naj iščemo ljubljanske ovaduhe, sledi odgovor: pri tistih, ki jim je Republika trn v peti in ki bi jo hoteli uničiti, trdi eden od teh virov.«

Kako naj komentiramo ta, milo rečeno, slovenski nacionalni škandal. Dobro se spominjamo pred dvema mesecema objavljane serije v ljubljanskem Delu o otekanju slovenskega kapitala v zamejstvo, na Koroško in Primorsko, ki ga je domnevno zakrivil prejšnji slovenski režim na škodo slovenskega naroda, izpod peresa novinarja Igorja Guzele. Naj nam bo dovoljena neprijetna asociacija, da nekaterim strukturam (eni ali več političnim strankam) v Sloveniji ni povšeči pluralna politična organiziranost zamejcev. Medtem ko jo v Sloveniji pod silo

razmer zagovarjajo (raje bi bilo seveda sami na oblasti), pa jo za zamejce ne priznavajo in pod krinko poprave krivic iz tistih časov iščejo sogovornike predvsem v zamejskih otenkih politične scene, ki jim je strankarsko ideološko najbližja.

V svoji odločenosti bodo Slovinci v Italiji svoj odnos do matične slovenske politike, ki nastaja in se izvaja predvsem v zunanem ministrstvu (Peterle, Vencelj, Merljak, Kunstelj), verjetno razčistili sami, vendar, škoda je povzročena, če ne drugo, je upadlo zaupanje v slovenske finančne ustanove, še huje pa je, da je v močni meri porušeno zaupanje zamejcev v politiko njihove zaščitnice–matične Slovenije.

Koliko časa bo slovenski državni zbor oz. njegov odbor za mednarodne odnose, v katerega pristojnost spada tudi skrb za Slovence po svetu, še dopuščal strankarsko mešetarjenje pod okriljem slovenskega zunanega ministrstva in kdaj bo sprejel jasno politiko v smislu slovenskega nacionalnega interesa?

Jože Rovšek

REGIONALNA LIGA

Piše Eda Velik

SAK NA CELOVŠKEM STADIONU

Marjan Sadjak strelec edinega gola

Selitev na bolje

Donau Linz – SAK 0:1 (0:1)

SAK: Preschern, Savić, A. Sadjak, F. Sadjak, Skof, Šmid, Sumberac, Wölbl, M. Sadjak (70. Eberhard), Lippusch, Pet-schenig (46. Pihorner)

Ker je bila tekma že v nedeljo dopoldne, so igralci SAK v Linz prispeli že dan poprej. Kot kaže, so na tekmo prišli dobro naspani, saj je slovenskim nogometašem že v deveti minuti uspelo povesti na 1:0. Marjan Sadjak je uspešno zaključil akcijo, ki je tekla preko Šmida in Skofa. Oba sta tokrat igrala od začetka.

Srečni strelec je videl svoj gol takole: »Žoga je šla preko Šmida in prišla do Skofa, ki je bil že čisto ob avt-liniji. Kot je moja navada, sem situacijo opazoval in si najprej mislil, da Skof žoge ne bo mogel podati v kazenski prostor. To so najbrž mislili tudi drugi igralci, zato niso reagirali. Žoga pa je priletela visoko pred gol in ker tudi vratar ni reagiral, sem jo poslal v dolgi kot. Seveda takrat še nisem vedel, da bo to edini gol, ki ga bomo dali v Linzu.«

Tako Marjan Sadjak kot tudi Tonči Blajs, ki je tekmo opazoval le z rezervne klopi, pa nista

bila preveč navdušena nad tekmo. Premalo je bilo lepih odigranih akcij in iz možnosti, ki so jih imeli še Lippusch, Sumberac in Pihorner, bi moral pasti vsaj še en gol.

LUV Graz. SAK bo moral tokrat igrati brez kapetana Christiana Wölbla, ki je v Zgornji Avstriji prejel svoj četrti rumeni karton.

»Vsak od nas pričakuje zma-

Marjan Sadjak je »rešil« izid igre

Vsekakor so se igralci vrnili s tujega spet z dvema točkama in ker so zasledovalci v tem kolu izgubili točke, ima SAK sedaj na lestvici že prednost treh točk. V soboto mora SAK spet na tuje in sicer v goste k

go. Mi pa gremo v goste po točko, vse, kar je več, je za nas seveda zelo razveseljivo,« je dejal Marjan Sadjak, ki je še pripomnil, da je SAK še vedno zmagal, če je on igral vso tekmo.

PLANINCI TREH DEŽEL

Na Vršiču 30. srečanje planincev

V soboto, 1. oktobra, je bilo v Erjavčevi koči pod Vršičem 30. srečanje planincev treh dežel – Furlanije – Julijske krajine, Koroške in Slovenije – ki potekajo izmenično v teh deželah. Prihodnje leto bo takšno srečanje v Furlaniji – Julijski krajini.

Vsa ta srečanja služijo predvsem utrjevanju medsebojnega prijateljstva in usklajevanju perečih vprašanj v prizadevanjih za ohranitev čiste narave našega skupnega alpskega sveta.

Tokrat so se predstavniki planincev treh dežel ukvarjali z vprašanjem »Množično planinarjenje, da ali ne?« V okviru

teh razprav je bilo splošno mnenje, da ni pomemben samo gospodarski učinek (več ljudi v gorah), marveč bolj kakovosten odnos do gora in gornišva, katerega danes žal še precej primanjkuje. Tudi planinske postojanke v visokogorju naj ne bodo hotelski obrati, marveč naj imajo značaj zavetišč za skromne obiskovalce, ki se v prid narave zavestno odpovedujejo udobju in razkošju, zavedajoč se pomembnosti ekološkega ravnanja. Tisti pa, ki se ne znajo prilagoditi, pa naj ostanejo v dolini in tam obremenjujejo okolje.

Na tem srečanju so predsta-

vili tudi nov vodnik Poti prijateljstva s 60 vrhovi.

Med udeleženci srečanja sta bila tudi pobudnika teh srečanj, častni predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik in predstavnik Avstrijskega Alpenvereina gospod Karl Kuchar iz Beljaka. Orisala sta potek, kako je sploh prišlo do teh srečanj, katerih povod je bilo odkritje spomenika dr. Juliju Kugyju leta 1953 v Trenti z množično udeležbo planincev iz omenjenih treh dežel.

Jubilejnega srečanja na Vršiču se je udeležila tudi delegacija Slovenskega planinskega društva Celovec. L.U.

Trojezičen pozdrav pred Erjavčevo kočo

Zadnji dve tekmi v jesenskem prvenstvu bo SAK odigral na celovškem stadionu. Čeprav je letos precej investiral v obnovo nogometnega igrišča v Trnji vasi, se pogoji še niso izboljšali. Zato se je odbor SAK odločil, da se pogaja s celovško

Austrio. Boljši pogoji bodo tudi zagotavljali kvalitetnejše tekme, ob tem pa si SAK obeta tudi več gledalcev.

Zagotovo pa so te novice najbolj veseli nogometaši, saj so se že naveličali slabih pogojev v Trnji vasi.

PODLIGA VZHOD

Dve tekmi pred koncem jesenskega dela prvenstva slovenska zastopnika v tej ligi, Bilčovs in Globasnica, zasedata 2. in predzadnje, 13. mesto.

Globasnica je bila proti Liebenfelsu brez moči in je sosedu na lestvici podleгла s 5:0.

Bilčovs pa je moral v goste k Rudi, ki se še tudi bori za mesto v samem vrhu. Z delitvijo točk (1:1) sta ustregla predvsem prvemu na lestvici, St. Michaelu v Labotski dolini.

1. RAZRED D

Železna Kapla – Eitweg 3:2

Labot – Šmihel 4:1

Grebinj – Sele 2:0

Haimburg – Dobrla vas 2:1

2. RAZRED E

Druga ekipa SAK je z zmago proti Žihpolju (2:1) zaključila jesenski del prvenstva na 4.

mestu z enakim številom točk kot drugo in tretjevrščeni. Le moštvo DSG Borovlje je s tremi točkami prednosti že nekoliko odmaknjeno.

Konec tega tedna pa bo prišlo v tem razredu še do dveh vrhunskih tekem (na sporedu je že prvo povratno kolo) in sicer med prvim in drugim (DSG Borovlje – Grabštanj) ter tretjim in četrtim na lestvici (SAK II – Ochsendorf). Ob tem imajo tudi nogometaši SAK še vse možnosti izboljšati oz. utrditi uvrstitev.

A. Sadjak in Wölbl v koroški reprezentanci

Letos igra koroška amaterska reprezentanca v tako imenovanem »Miro-pokalu«, kjer nastopa proti Sloveniji, Hrvaški in Štajerski. V zadnji tekmi proti Sloveniji (2:2) sta v majicah reprezentance nastopila tudi igralca SAK Alojz Sadjak in Christian Wölbl. Posebno uspešen je bil Alojz Sadjak, ki je s svojima goloma Koroški rešil točko.

REGIONALNA LIGA – SREDINA

1. SAK	9	7	1	1	19	61	15
2. VSV	9	5	2	2	15	6	12
3. Voitsberg	9	5	1	3	17	14	11
4. Traun	9	4	2	3	15	10	10
5. Marchtrenk	9	4	2	3	9	8	10
6. WAC	9	3	2	4	11	8	8
7. LUV Graz	9	2	0	7	7	20	4
8. Donau Linz	9	1	0	8	7	28	2

Pismo bralcev

SPD Radiše praznuje te dni 90-letnico obstoja in razveseljiva obletnica je našla primeren odmev tudi v koroških medijih. Kotmirčani smo bili vedno še posebno povezani z radiškim društvom, radi smo prihajali na prireditve, predvsem na Radiški ples. Tudi zato, ker je naš (in vaš) dolgoletni zborovdja, Stanko Wrulich, hodil od hiše do hiše in prodajal vstopnice. S posebno pozornostjo smo torej prebrali poročila o zgodovini društva in o praznovanju obletnice na Radišah. Z začudenjem, skoraj z nekakšno žalostjo pa smo morali ugotoviti, da nobeden od omenjenih tednikov v dokaj obsežnem poročilu Stanka Wrulicha niti omenil ni. Saj bi ga novinarji našli v brošuri Na poti v vas, čeprav je tudi tam vse njegovo delovanje v društvu strnjeno v enem stavku.

Tisti čas, ko je kljub velikim težavam vodil MPZ Gorjanci, je vedno tarnal, da ima še veliko dela na Radišah. Dejansko je že kot fant vodil fantovsko skupino, poznejše Radiške fante, od očeta je prevzel pred nekako dvajsetimi leti moški zbor, pred sedemnajstimi leti mešani zbor, nekaj časa opravljal isto delo tudi pri otroškem in ženskem zboru ter dolga leta uspešno vodil instrumentalno skupino – vse to, dokler ni pred kratkim resno zbolel in zdaj ne more več sodelovati v društvenem življenju. Sprašujemo se, zakaj pri vseh treh časnikih tako enostransko poročanje? Mogoče bi se dalo še vedno nekaj popraviti, kakor mu je Cerkev letos dala priznanje za še daljšo službo in vodenje cerkvenega zbora!

A. Angerer in nekaj Kotmirčanov iz vrst Gorjancev